

Gevonden & verloren (9): de bevoorrechte vogelaar

Een actieve vogelaar is in ons land nog steeds een bevoorrecht veldbioloog. Hij ziet spannende dwaalgasten, ontdekt een nieuw broedgeval van een zeldzame soort en kijkt uit naar een te verwachten broedgeval of het uitzetten van een soort die sterk achteruit is gegaan. Intussen worden nieuwe wereldsoorten ontdekt maar is er ook het afscheid van de grootste specht.

Twee dwaalgasten, een noordelijke en een zuidelijke. In november van het vorig jaar werd in Friesland en Groningen een aantal haakbekken signaleerd. Deze vogels trokken enkele honderden vogelaars uit heel Nederland. De haakbek (*Pinicola enucleator*) komt voor in Noord-Scandinavië, Midden-Siberië en Noord-Amerika en laat zich normaal hier niet zien. Al even zeldzaam was de ontdekking van een monniksgier (*Aegypius monachus*) in de Oostvaardersplassen in Flevoland, afgelopen maart. Deze grote roofvogel, met een spanwijdte van ruim drie meter, is een soort uit Zuid-Europa en Azië met naar schatting nog maar ongeveer duizend exemplaren. Sinds 1800 is deze waarneming in Nederland van de haakbek officieel de vijfde, die van de monniksgier de vierde.

De Oostvaardersplassen, al weer veertig jaar oud, kennen een bijzonder beheersbeleid: zieke en verzwakte dieren worden niet bijgevoerd maar gedood zodat de sterke dieren in het gebied kunnen overleven. De kadavers van de edelherten blijven liggen en die trekken vossen en zeearenden aan. Daarom staat de zeearend (*Haliaeetus albicilla*) op het punt hier te gaan broeden, aldus ecooloog Frans Vera, een van de bedenkers van het concept van dit unieke gebied.

De bosruiter (*Tringa glareola*) is al sinds vorig jaar als broedvogel in Nederland teruggekeerd, voor het eerst sinds 1936,

dat is bijna zeventig jaar geleden. Barry Teunissen, beheerder voor Natuurmonumenten, ontdekte het paartje met jong in het vogelbeschermingsreservaat De Akerdijkse Plassen bij Delft. En het jong is uitgevlogen.

Vogelsoorten die zijn verdwenen en volgens onderzoek niet op eigen kracht zullen terugkeren, worden wel uitgezet in de verwachting dat de terugkeer blijvend zal zijn. Dat is bijvoorbeeld in 2004 gebeurd met de grote trap (*Otis tarda*) die na afwezigheid van meer dan honderdzeventig jaar nu opnieuw in Zuid-Engeland aanwezig is. Met dertig exemplaren, afkomstig uit Rusland.

Het Nationaal Park De Hoge Veluwe gaat dit voorjaar gefokte korhoenders uitzetten. Het korhoen (*Lyrurus tetrix*) is hier in het wild bijna verdwenen, de laatste vijftien hanen zijn vorig jaar geteld op de Sallandse Heuvelrug in Overijssel. Maar het plan is omstreden en zoals bij alle herintroducties staan de rekkelijken en preciezen tegenover elkaar. Wetenschappers verwachten dat de vogels niet zullen overleven. Er zijn in West-Europa de afgelopen jaren vele duizenden korhoenders uitgezet maar ze zijn genetisch te zeer aangepast aan hun gevangenschap om het in het wild te redden. Ook in Noord-Brabant bestaan plannen om korhoenders te laten terugkeren naar de Regte Heide bij Tilburg.

Grote trap. TEKENING: INA MARBUS

Nieuwe wereldsoorten blijven opduiken en de gemoederen bezig houden. Op Calayan, een eilandje in de Filippijse Archipel, heeft een internationaal team van wetenschappers een vogel ontdekt die Calayaanse ral (*Gallirallus calayaensis*) is genoemd. De soort werd meteen op de lijst van bedreigde diersoorten gezet, want volgens schattingen zou het om niet meer dan 200 paren gaan. Deze ral, donkerbruin en met opvallend rode snavel en poten, kan nauwelijks vliegen. Uit de regenwouden van de deelstaat Pará in Brazilië komt de vondst van een andere nieuwe vogelsoort. Daar ontdekte onderzoeker Andrew Whittaker een nieuwe soort bosvalk, waarmee het aantal verschillende bosvalken in Noord- en Zuid-Amerika op zeven komt. Hij kreeg de naam *Micrastur mintoni*.

Maar de grootste specht ter wereld, de keizerspecht (*Campephilus imperialis*) uit Mexico, lijkt uitgestorven. Deze conclusie werd door onderzoekers getrokken na een vergeefse zoektocht van zestien dagen. De oorzaak van het uitsterven is waarschijnlijk zijn te kritische leefwijze: één broedpaar van de keizerspecht eist maar liefst 26 vierkante kilometer afwisselend open en ongeschonden naaldbos voor zich op. Voor zo'n leefwijze is in onze moderne wereld geen plaats meer, dat voorrecht is voor de vogelaar verdwenen.

Joost Kazus is voorzitter van de Commissie Juridische Zaken van de KNNV.